

David Bondia Garcia

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES REFERENT A L'ACTUACIÓ D'OFICI SOBRE ELS CRITERIS QUE REGEIXEN A LES INSTAL·LACIONS ESPORTIVES MUNICIPALS DE LA CIUTAT DE BARCELONA EN RELACIÓ AMB EL CONSUM DE TABAC

MOTIVACIÓ DE L'ACTUACIÓ D'OFICI

El 23 de setembre de 2021, la Sindicatura de Greuges de Barcelona va acordar iniciar una actuació d'ofici en matèria de salut pública. En concret, sobre els criteris que regeixen als centres esportius municipals de la ciutat de Barcelona en relació amb el consum de tabac i sobre el tractament i prevenció de l'hàbit del consum del tabac.

La Sindicatura, per mitjà d'una queixa ciutadana, havia estat informada de l'aplicació de mesures no homogènies sobre la prohibició del tabac en diferents equipaments esportius municipals de la ciutat de Barcelona.

Actuacions fetes

Per tal d'estudiar l'objecte d'aquesta actuació d'ofici sobre el tractament del consum del tabac a les instal·lacions esportives municipals (IEM) i el vessant preventiu que es realitza des d'aquest equipaments es va sol·licitar, el 28 de setembre de 2021, informació al regidor d'Esports.

Resposta dels òrgans afectats

En data 26 d'octubre de 2021, aquesta Sindicatura va rebre la resposta de l'Institut Barcelona Esports (IBE) a la demanda d'informació sol·licitada sobre diferents qüestions:

1. Els criteris que regeixen als centres esportius municipals de la ciutat de Barcelona en relació amb el consum de tabac

Els centres esportius municipals han d'ajustar-se al que estableix la Llei estatal 28/2005, de 26 de desembre, que regula el consum de tabac, i la Llei 42/2010, de 30 de desembre, que modifica l'anterior. També es té en compte la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats de la infància.

2. Els mecanismes de regulació (reglament d'ús) i de difusió (missatgeria, campanyes, etc.) dels criteris establerts en relació amb el consum de tabac als centres esportius

S'indica que els plecs de clàusules per a la gestió de les IEM licitades en els darrers anys inclouen la següent clàusula a l'apartat d'obligacions dels concessionaris:

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (Garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

Prohibició de consum de tabac en tot el recinte de la instal·lació esportiva i també en qualsevol espai a l'aire lliure que formi part de l'equipament (terrasses i entorns). Els Centres Esportius Municipals i les instal·lacions esportives estan qualificades com a espai lliure de fum, en compliment de la Llei 28/2005, de 26 de desembre, que regula el consum de tabac i de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats de la infància. De la lectura conjunta d'aquest dos textos legals es desprèn la necessària prohibició del consum de tabac en instal·lacions destinades a infants i adolescents, encara que no sigui d'ús exclusiu per a aquests.

Els reglaments d'ús de les IEM han anat incorporant progressivament, a instàncies de l'Institut Barcelona Esports (IBE), la prohibició expressa de fumar en tot el recinte esportiu. També en qualsevol espai a l'aire lliure que formi part de l'equipament, incloses terrasses de bars, grades...

Atès que les IEM no són gestionades directament per l'Ajuntament sinó per tercers (clubs, entitats, empreses), són aquests els que fan les accions d'informació/comunicació de la prohibició de fumar a les persones usuàries dels centres.

3. Conèixer els mecanismes de seguiment i control que realitza l'Administració municipal sobre el compliment per part dels centres esportius i de les persones usuàries d'allò que es disposi en aquesta matèria

L'Ajuntament de Barcelona (IBE i districtes), en la seva tasca de seguiment dels contractes de concessió de les instal·lacions esportives, vetlla pel compliment de totes les clàusules i es relaciona amb els concessionaris per recordar les normes, drets i obligacions de les parts.

Correspon al concessionari, com a prestador del servei esportiu que s'ofereix des de les IEM, fer extensiva les obligacions a les persones usuàries.

4. Mesures previstes en cas que els centres esportius i/o les persones usuàries incompleixin allò previst en relació amb el consum de tabac a les instal·lacions

Si la infracció la realitzen el públic, esportistes acompanyats procedents d'altres clubs o persones que facin un ús esporàdic de l'equipament (assistents a partits d'esports a l'aire lliure, com futbol, rugbi, beisbol; persones usuàries de piscines a l'aire lliure en època d'estiu, dels bars/restaurants situats a la zona exterior, d'entitats no vinculades de manera regular a la gestió i a la IEM...), correspon als gestors actuar internament i establir mecanismes per evitar que es reproduïxi aquest fet.

En cas d'incompliment del mateix concessionari, aquest podrà ser sancionat per l'Administració, segons el que prevegi el plec de clàusules que regeix la concessió al respecte (faltes lleus, greus o molt greus).

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

CONSIDERACIONS

Aquesta Sindicatura vol manifestar que la informació facilitada des de l'IBE, en alguns punts, és molt genèrica. Si bé s'ha donat resposta a les diferents preguntes, les respostes remeten als reglaments d'ús de les diferents IEM. Aquestes no són gestionades directament per l'Ajuntament sinó per tercers, i no s'informa sobre l'existència de plans d'actuació i/o línies de treball definides des de l'Ajuntament que estiguin dirigides al conjunt de les instal·lacions. Tampoc s'ha facilitat informació sobre els mecanismes de control per part de l'Ajuntament. S'informa simplement que l'Ajuntament vetlla pel seu compliment.

Per aquest motiu, es recorda a l'Institut Barcelona Esports (IBE) l'obligació dels òrgans municipals, d'acord amb el que estableix la base III, apartat 3 del Reglament de funcionament de la Sindicatura de Greuges de Barcelona, d'aportar dades, expedients i, en general, tota la documentació necessària perquè pugui dur a terme les seves actuacions de supervisió.

Com més endavant s'explicarà, hi ha altres aspectes sobre els quals ha mancat informació.

1. La queixa que motiva l'actuació d'ofici. La protecció de la salut dels infants

La queixa que motiva l'actuació d'ofici va més enllà d'una situació concreta i, de fet, trasllada a la Sindicatura la qüestió sobre el diferent tractament del consum del tabac que es produeix als centres esportius de Barcelona, l'aplicació de la normativa i la preocupació sobre la repercussió que el consum de tabac pot produir als infants que acudeixen a algunes IEM a fer esport o com a públic.

La promotora de la queixa explica dues situacions viscudes en equipaments de titularitat municipal, on es jugaven partits de futbol base: un tenia senyalitzada la prohibició de fumar i no s'hi consumia tabac. En canvi, a l'altre es fumava a les grades i altres espais del centre. Ambdues instal·lacions són gestionades per entitats esportives de diferents districtes.

Per aquesta raó, la ciutadana es va dirigir a la Guàrdia Urbana i, segons explica, se li va indicar que "si no hi ha un cartell penjat indicant que es prohibeix fumar és que no està prohibit".

La interessada també va escriure al responsable de la instal·lació on va veure que es fumava. Aquest li va informar que no hi ha una normativa clara, per la qual cosa, les persones segons la seva consideració, poden actuar de maneres diferents.

Consultada la pàgina web del centre esportiu que prohibia fumar, hi consta que, el mes de març de 2018, els responsables d'aquell i un altre equipament van anunciar que els centres passaven a ser considerats "espai lliure de fum". La raó era que l'Ajuntament de Barcelona, a petició de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, havia demanat "prohibir fumar a totes les instal·lacions esportives municipals, així com a les terrasses i als bars ubicats en aquestes recintes".

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).
--

David Bondia Garcia

Els pronunciaments de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya (SGC) es troben a l'informe sobre els drets de l'infant de l'any 2017.¹ Entre altres qüestions, es pronunciava sobre l'afectació a la salut dels infants pel consum de tabac en instal·lacions esportives on desenvolupen activitats. El SGC tenia constància que, en diversos municipis, hi havia instal·lacions esportives o equipaments culturals municipals on es desenvolupaven activitats per a infants a l'aire lliure on s'autoritzava el consum de tabac. En alguns casos, el consum es produïa en els serveis de bar, on hi ha una terrassa o espais oberts amb una zona habilitada per a persones fumadores.

L'informe sobre els drets de l'infant de 2017 referia que **el consum de tabac estava regulat per la Llei 28/2005, de 26 de desembre, i posteriors modificacions**. La norma limita el consum del tabac a aquells llocs o espais on no està prohibit i assenyala espais concrets de prohibició i altres on la limitació és parcial, com les instal·lacions esportives o d'oci a l'aire lliure o amb espais oberts.

La institució del Síndic de Catalunya també prenia com a referència la **Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència**. Aquesta norma regula el consum del tabac en instal·lacions on els infants desenvolupen activitats. Ara bé, l'informe constata que alguns ajuntaments consideraven que aquella norma no era d'aplicació a les instal·lacions municipals no destinades exclusivament a infants i adolescents, i que les terrasses de bars en instal·lacions municipals tenen la mateixa consideració que qualsevol terrassa de bar. L'informe, però, assenyala:

El Síndic no considera que les instal·lacions emprades no exclusivament per a infants quedin fora de l'àmbit d'aplicació de la Llei de la infància. Aquest ordenament tracta els infants com a subjectes de drets independentment dels condicionats del context on es desenvolupen la seva vida, i la finalitat de l'article 67.2 és prevenir els infants del consum de tabac en instal·lacions on es desenvolupin activitats, al marge de si aquetes instal·lacions tenen diferents usos.

(...) no s'entendria que els infants i adolescents que utilitzin instal·lacions destinades exclusivament a les seves activitats tinguin més drets que els infants i adolescents que utilitzen instal·lacions destinades a les seves activitats i a altres.

(...) el Síndic considera indiferent si les instal·lacions estan destinades exclusivament a infants o no, perquè la finalitat de la previsió normativa esmentada continua essent la mateixa i els drets dels infants també. La Llei fa referència a instal·lacions destinades a activitats amb infants i adolescents, sense més condicionats, i els equipaments esportius i culturals acostumen a ser instal·lacions destinades a activitats amb infants i adolescents.

La institució del Síndic de Greuges de Catalunya en l'informe va recomanar:

Prohibir el consum de tabac a totes les instal·lacions municipals esportives i culturals on es desenvolupin activitats per a infants, encara que no siguin utilitzades exclusivament per ells i encara que estiguin ubicades a l'aire lliure.

La prohibició, senyalitzada degudament, també s'entenia que era aplicable a les terrasses dels bars d'aquelles instal·lacions i als parcs infantils.

¹ Informe sobre els drets de l'infant, novembre 2017,
< https://www.sindic.cat/site/unitFiles/4893/Informe%20sobre%20els%20drets%20infant_2017.pdf>.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

Cal dir que l'informe de resposta que l'IBE ha fet arribar a la Sindicatura de Greuges de Barcelona no feia cap referència a la recomanació emesa des de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, a pesar de dirigir-se, entre altres municipis, a l'Ajuntament de Barcelona l'any 2017. Tampoc menciona les accions que se'n van derivar per part de l'Ajuntament de Barcelona.

2. En relació amb el consum de tabac a les instal·lacions esportives. Marc normatiu

Segons dades de la Generalitat de Catalunya,² l'exposició al fum ambiental del tabac (FAT) provoca càncer, malalties cardiovasculars i diversos problemes del sistema respiratori en persones adultes i en infants. Cada any moren a Catalunya entre 700 i 800 persones que mai han fumat. Els espais sense fum protegeixen del FAT i fan disminuir el consum de tabac.

La pràctica de l'esport ajuda al benestar físic i psíquic de les persones. D'altra banda, sovint el públic dels espectacles esportius són menors. També poden ser dones embarassades o persones amb problemes de salut, que poden veure's afectades per l'exposició del fum del tabac. Cal tenir en compte que un espectacle esportiu pot tenir una durada de dues hores.

La Sindicatura de Greuges de Barcelona considera desitjable que els espais esportius estiguin lliures de FAT sense excepcions, per entendre que és un hàbit no compatible amb la pràctica esportiva i que pot perjudicar les persones hi són presents, en especial els infants.

La regulació del consum del tabac està determinada per la Llei estatal 42/2010, de 30 de desembre, per mitjà de la qual es modifica la **Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries davant el tabaquisme**. La norma disposa la prohibició de fumar (art. 7.e) a les instal·lacions esportives i llocs on es desenvolupin espectacles públics, sempre que no siguin a l'aire lliure. Per tant **està prohibit el consum de tabac en tots els espais tancats que són dins d'una instal·lació esportiva** (inclou zones de serveis, vestidors, anelles dels estadis al darrere de graderies, etc.). Aquesta prohibició s'ha de senyalitzar en un lloc visible a les entrades.

La Llei també inclou, dins del conjunt de les prohibicions, els recintes dels parcs infantils i àrees de joc per a la infància, entenent com a tals els espais a l'aire lliure acotats que continguin equipaments destinats específicament per al joc de menors.

La **Llei catalana de l'esport** (Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el text únic de la Llei de l'esport),³ disposa que correspon regular per reglament els aspectes d'ordre general que han de complir obligatòriament els clubs o associacions, les federacions i les agrupacions esportives (art. 33). També estableix que correspon als municipis, entre altres funcions, promoure de manera general l'activitat física i l'esport en llur àmbit territorial, especialment en l'àrea escolar i fomentar les activitats físiques de caire extraescolar.

Els reglaments preceptius d'ús de cada instal·lació han de regular les condicions d'ús (calçat, consum d'aliments i begudes, etc.). En conseqüència **haurien de prohibir el consum de tabac**.

² La nova Llei del tabac i les instal·lacions esportives, https://salutpublica.gencat.cat/web/contenut/home/ambits_tematicos/per_perfiles/empreses_i_establiments/empreses_i_professionals_de_lambit_alimentari/restauracio/aplicacio_de_la_nova_llei_del_tabac/documents/arxius/tabac_instalesports.pdf.

³ Llei catalana de l'esport, < <https://app.vlex.com/#vid/331564570>>.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

El **Reglament de les instal·lacions esportives de la ciutat de Barcelona** (aprovat pel Consell Plenari el 29 de novembre de 1991 i vigent des del dia 9 de febrer de 1992),⁴ molt anterior a la normativa específica sobre el consum de tabac, d'àmbit estatal, no preveu cap referència sobre el consum de substàncies addictives en el marc de les instal·lacions esportives de Barcelona.

Aquest text sí que preveu les formes de gestió d'aquestes instal·lacions de manera directa o indirecta. Aquesta segona implica que, sense deixar de ser públic, es desenvolupi per persones físiques o jurídiques, que realitzen l'activitat que correspondria a l'Ajuntament, d'acord amb les seves competències.

L'informe que l'IBE ha dirigit a la Sindicatura explica que **la prohibició del consum de tabac en tot el recinte d'una instal·lació esportiva**, ja sigui interior o exterior, **s'incorpora en els plecs de clàusules per a la gestió de les IEM, a instància de l'IBE, des dels darrers anys**. Ara bé, no s'especifica ni des de quan, ni quantes IEM ho tenen incorporat.

D'aquestes informacions es dedueix que la prohibició de fumar a les IEM possiblement no estigui prevista ni en tots els reglaments ni en els plecs que regeixen el funcionament del conjunt de les IEM de la ciutat.

Des de l'IBE s'informa que, a l'efecte de la regulació del consum del tabac, també es té en compte la **Llei 14/2010, de 27 de maig dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència**. La norma limita l'accés a les begudes alcohòliques i al tabac, d'acord amb la legislació vigent, i es **prohibeix** la venda i el **consum de tabac** o altres productes similars que imitin o indueixin a fumar en centres d'ensenyament i formatius de qualsevol nivell, amb independència de l'edat de l'alumnat, i **en instal·lacions destinades a activitats amb infants i adolescents**. La prohibició s'ha de fer constar en llocs ben visibles (art. 67).

Per tant, si bé no haurien d'existir dubtes sobre la prohibició de fumar a l'interior dels centres, podria existir una certa confusió a l'hora de prohibir el consum de tabac als espais a l'aire lliure, atenent el redactat de la normativa estatal.

Sobre el seguiment dels contractes de concessió de les instal·lacions, l'IBE només informa que els serveis municipals tenen cura del seguiment dels contractes de concessió de les IBE, però no s'explica quins són els mecanismes establerts per vetllar per aquest compliment. Succeeix el mateix en relació amb les actuacions en cas d'incompliment. Sols s'indica que correspon als gestors de les instal·lacions establir aquests mecanismes.

En conseqüència, la Sindicatura entén que no pot emetre un pronunciament en el marc d'aquesta actuació d'ofici, ja que seria necessari disposar de més dades i un estudi sobre els diferents reglaments de les IEM de Barcelona, cosa que va més enllà de l'objecte d'aquesta actuació.

La Sindicatura de Greuges de Barcelona, quatre anys més tard de l'informe de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, per mitjà de la queixa rebuda, la informació facilitada pels serveis municipals i les consultes efectuades, constata un **tractament diferenciat de la prohibició del consum de tabac als centres esportius i, en concret, als espais a l'aire lliure de les instal·lacions** (a l'interior, la prohibició de la llei estatal és clara).

⁴ Reglament de les instal·lacions esportives municipals de la ciutat de Barcelona, <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/84915/1/7878.pdf>.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

Així mateix, la Sindicatura de Greuges de Barcelona considera convenient que l'IBE tingui coneixement, si no el té ja, de les diferents realitats i defineixi línies, mecanismes i mesures homogènies a les diferents IEM de la ciutat.

És important afegir que la Sindicatura ha estat amatent a possibles canvis legislatius per endurir les mesures sobre el consum de productes de tabac en espais a l'aire lliure. **Diverses informacions indiquen que, des del Ministeri de Sanitat, es treballa per una nova revisió de la Llei del tabac que, entre altres aspectes, aprofundiria en els espais lliures de fum i les restriccions de fumar a l'aire lliure, com ara estadis d'esdeveniments esportius, platges i terrasses d'establiments de restauració.**

Entitats com l'Associació Espanyola Contra el Càncer (AECC) insten la modificació del marc legal vigent en relació amb el consum de tabac. Aquesta organització, el 31 de maig de 2021, Dia Mundial Sense Tabac, publicava una nota de premsa en què alertava que 9 de cada 10 persones fumen davant de menors, amb la qual cosa se'ls exposa a patir càncer en un futur. També constata que, gairebé en la totalitat d'espais públics freqüentats per infants, hi ha restes de fum de tabac a l'ambient i es continua fumant als espais de parcs infantils.

Des de l'AECC es proposa estendre els espais lliures de fum de tabac a tots els espais públics a l'aire lliure on pugui haver-hi menors, com les instal·lacions esportives, platges, etc., per millorar la seva protecció a la salut. També es demanen mesures per incrementar el grau de conscienciació entre la població sobre el consum de tabac i altres productes derivats o similars –cigarretes electròniques, vapejadors– que produeixen una menor percepció de risc entre la població jove.⁵

En la mateixa direcció, la Societat Espanyola de Pneumologia i Cirurgia Toràctica (SEPAR), el mes de novembre de 2021, va presentar cinc mesures que considera "irrenunciables" perquè el Govern estatal les inclogui en la nova legislació antitabac. Entre les propostes també es troba la prohibició del consum de tabac en espais oberts, com terrasses, estadis esportius, platges, parcs, etc., acompanyada d'un sistema de sancions, i també l'increment i promoció de l'assistència sanitària a persones fumadores per deixar de fumar.⁶

També cal tenir en compte **l'efecte educatiu que comporten els espais lliures de fum** pel que fa a la sensibilització, conscienciació i prevenció del tabaquisme entre la població més jove.

Garantir espais lliures de fum resulta important per a la població general, però en especial per a determinats col·lectius, com ara dones embarassades, gent gran i, especialment, **nens i nenes**, que tenen encara un sistema respiratori en desenvolupament i una freqüència respiratòria més elevada, circumstàncies que els fan objecte d'una especial protecció pel que fa a la salut.

⁵ AECC: "9 de cada 10 personas fuma delante de menores, exponiéndoles a desarrollar cáncer en el futuro", <[www.contraelcancer.es/sites/default/files/2021-05/NdP_9 de cada 10 personas fuman delante de menores%2C exponiéndoles a desarrollar cáncer en el futuro.pdf](http://www.contraelcancer.es/sites/default/files/2021-05/NdP_9%20de%20cada%2010%20personas%20fuman%20delante%20de%20menores%20exponiéndoles%20a%20desarrollar%20cáncer%20en%20el%20futuro.pdf)>.

⁶ Sociedad de Neumología i Cirugía Torácica (SEPAR): "5 medidas irrenunciables para que el Gobierno las incluya en la nueva legislación antitabaco".

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

Ara bé, la normativa reguladora del consum de tabac, d'àmbit estatal, exclou de la prohibició de fumar els espais a l'aire lliure dels centres esportius i altres llocs freqüentats per infants. Per tant, tot i tenir en compte la Llei de drets i oportunitats de la infància i les recomanacions de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya de l'any 2017, **caldrà disposar d'una nova normativa reguladora del tabac que prohibeixi fumar (i altres activitats assimilades) als espais que, tot i estar a l'aire lliure, estan freqüentats per menors –entre els quals caldrà incloure instal·lacions esportives i/o culturals, platges, etc.**

En paral·lel, **l'IBE hauria de revisar les condicions relacionades amb el consum del tabac que regeixen les diferents IEM de la ciutat de Barcelona. Caldrà tendir a la unificació de criteris per mitjà de les clàusules aplicables a les diferents concessions, atenent les recomanacions efectuades per la institució del Síndic de Greuges de Catalunya.**

3. Mecanismes de promoció i prevenció

El dret a la salut i el medi ambient impliquen per als poders públics un doble vessant de protecció i de prevenció. La pàgina web de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASP)⁷ assenyala que el tabac té efectes nocius, no només per a les persones fumadores, sinó també per al seu entorn més proper, i esdevé un dels principals problemes de salut pública.

L'Enquesta de salut de Catalunya (2020) indica que la prevalença del consum de tabac (diari i ocasional) en la població de 15 anys i més és del 24,6 % (27,8% en els homes i 21,3 % les dones).⁸ Es tracta d'una de les causes de morts evitables més importants a Espanya.

La Llei 28/2005, de 26 de desembre, recorda el deure de les administracions públiques de promoure accions i programes d'educació per a la salut i de prevenció del tabaquisme (art. 11). En l'adopció d'aquestes mesures, les administracions públiques competents també han de promoure les mesures necessàries per a la protecció de la salut i l'educació dels infants amb la finalitat de prevenir i evitar l'inici en el consum i d'ajudar-los en l'abandonament de la dependència. S'ha de potenciar la posada en marxa de campanyes sobre els perjudicis que provoca als infants l'exposició al fum (art. 13).

La Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona, reconeix a l'Ajuntament competències en l'àmbit de la promoció de la salut (art. 102 i 103).⁹

La Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat disposa que els col·lectius i ciutadans i ciutadanes més vulnerables tenen el dret a gaudir de mesures específiques de protecció, en relació amb la promoció al dret a la salut i a un medi ambient sa (art. XVII i XVIII).¹⁰

⁷ Agència Salut Pública, < <https://www.aspb.cat/noticies/platges-sense-fum/>>.

⁸ Resultats de l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA) del 2020, < <https://drogues.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/esca2020>>

⁹ Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona, < <https://www.boe.es/buscar/pdf/1999/BOE-A-1999-2518-consolidado.pdf>>

¹⁰ Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, < <https://www.idhc.org/arxius/recerca/CartaEuropea.pdf>>.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

La Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona preveu que, en els termes previstos a la legislació sectorial aplicable, els veïns i veïnes de Barcelona tenen dret a la salut. Respecte de la salut comunitària, l'Ajuntament, entre d'altres, ha de promoure la **preservació, la restauració i la millora del medi ambient urbà, i mantenir i promoure la salut pública** (art.14).¹¹

La ciutat de Barcelona, en relació amb l'Agenda 2030 –acord mundial que estableix un full de ruta per repensar els models socials i la relació amb el planeta– ha establert disset objectius socials, econòmics i ambientals (ODS) per a la ciutat. Entre els quals, **l'ODS 3, salut i benestar (garantir una vida sana i promoure el benestar per a totes les persones i a totes les edats)**, inclou reduir en un terç la mortalitat prematura per malalties no transmissibles, mitjançant la prevenció i el tractament, i promoure la salut mental i el benestar (la fita 3.4).¹²

El 26 de novembre de 2021, per unanimitat del Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, es va aprovar el **10è Pla d'Acció sobre Drogues i Addiccions 2021-2024**, amb l'objectiu de prevenir i reduir el consum de drogues i les seves repercussions negatives en la comunitat, i fer un abordatge integral de les addiccions. Seguint les directrius de l'ONU sobre drets de l'infant, el Pla vetllarà per la protecció dels i les menors per tal que el seu desenvolupament es produeixi de forma saludable i adequada. Preveu, entre altres fites, afavorir els entorns saludables i la promoció de la salut i prevenció. La línia estratègica acció 2.1.1 (promoció de la salut i prevenció) preveu potenciar programes de prevenció de conductes de risc, especialment el consum de tabac, alcohol i cànnabis, i la promoció de la salut dins del currículum escolar durant tota la etapa educativa.¹³

L'IBE ha informat la Sindicatura que les accions d'informació i comunicació no són gestionades per l'Ajuntament, sinó pels gestors de les instal·lacions. Ara bé, no sembla que hi hagi unes directrius o línies estratègiques en relació amb la promoció de la salut.

La Sindicatura és conscient de la feina que realitzen les diferents administracions per a la promoció de la salut i, en concret, la prevenció de l'exposició infantil al fum del tabac i del consum de tabac entre joves i adolescents. Ara bé, queda recorregut per fer, i l'entorn de l'esport podria ser una bona plataforma per promoure hàbits de vida saludables i alternatives de lleure al infants i joves.

De fet, **les mesures restrictives, existents i futures, han d'acompanyar-se de mesures informatives, educatives i de sensibilització, i sustentar-s'hi, per facilitar un canvi d'hàbits i contribuir a l'eficàcia de les accions**. No és fàcil deixar de fer una acció habitual que, fins i tot, pot arribar a tenir un component social, sols per mitjà de restriccions. I més quan ha de tenir efectes sobre determinats col·lectius, com és el cas dels infants, joves i adolescents.

¹¹ Carta de drets i deures de Barcelona, <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/%5BPDF%5D%20Carta%20de%20Ciutadania.Carta%20de%20drets%20i%20deures%20de%20Barcelona.pdf>.

¹² Agenda 2030. ODS, < <https://ajuntament.barcelona.cat/agenda2030/ca/objectius/garantir-una-vida-sana-i-promoure-el-benestar-totes-les-persones-totes-les-edats>>.

¹³ Pla d'Acció sobre Drogues i Addiccions 2021-2024, < <https://www.aspb.cat/documents/pladroguesadiccionsbcn-2021-2024/>>.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).

David Bondia Garcia

En aquest sentit, seria desitjable que, en cas que no es faci, **de manera coordinada des de l'Institut Barcelona Esports i l'Agència de Salut Pública de Barcelona es treballés per definir i establir una línia bàsiques de treball per a la prevenció del consum de tabac des dels centres esportius de la ciutat.** Els hàbits esportius han de contribuir a una vida sana.

En conseqüència i d'acord amb tot el que s'ha exposat, la Sindicatura de Greuges de Barcelona vol dirigir a l'Ajuntament de Barcelona les recomanacions següents:

- **Recomanar a l'Ajuntament** que, en el marc de les seves competències, segueixi treballant amb les administracions competents per promoure mesures encaminades a la protecció de la salut i al medi ambient sa vinculades al tabaquisme.
- **Recomanar a l'Institut Barcelona Esports i a l'Agència de Salut Pública de Barcelona** que, de manera coordinada, si no es fa ja, dissenyin línia bàsiques d'actuació de les IEM per a la prevenció i la reducció del consum de tabac i altres substàncies similars, amb una especial incidència sobre els infants, joves i adolescents.
- **Recomanar a l'Institut Barcelona Esports** la revisió i actualització del Reglament de les instal·lacions esportives de la ciutat de Barcelona, de l'any 1992, si més no, en relació amb les condicions d'ús pel que fa al consum de tabac i altres substàncies addictives, i els mecanismes i mesures a aplicar en cas d'incompliment, com a pautes a seguir unificades a nivell de les IEM de la ciutat.
- **Suggerir que l'Ajuntament de Barcelona** insti l'Administració competent, si no es fa ja, que revisi la normativa reguladora del consum de tabac, en especial en relació amb els espais lliures de fum, amb una especial atenció al dret a la salut dels infants i adolescents i altres col·lectius especials.
- **Recomanar a l'Institut Barcelona Esports i l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que es treballi de manera coordinada en relació amb el tractament i la informació del consum de tabac a les instal·lacions esportives municipals.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, abril de 2022

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'ODS 3 (garantir una vida sana i garantir el benestar per a totes les persones a totes les edats) i la fita 3.4. (prevenció i tractament).